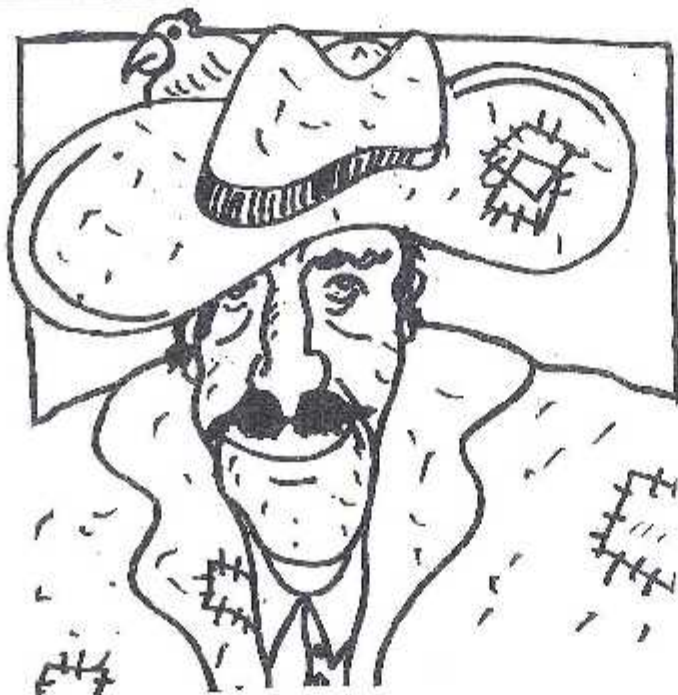

UN CURIOSO E ESTRANO PERSOAXE

Non sei en qué lugar do mundo se atopará Manuel García Paz, escritor galego que, no ano 1933 e no obradoiro de «La Región» de Ourense, publicou un libro titulado **IV MELODIA**, parte del escrito en dia ecto viánés, é decir, no galego falado en Viana do Boló e a súa bisbarra. O libro é moi interesante e curioso. Leva un prólogo en español de Jacinto Santiago, irmán do escritor Silvio Santiago. Jacinto Santiago foi paseado, ou polo menos morto violentamente, en 1936, co gallo da guerra civil. Era mozo novo aínda e a súa profesión era a de xornalista.

Moro onde naceu García Paz. Téñolle sentido contar á poeta Luis Pimentel que García Paz fora seminarista en Tui e que, poios anos vintentos daba clases particulares en Santiago. Enseñaba Latín e cobraba, en especie: millo, galiñas, coellos, uvas, viño... Tamén era propietario dun chaqué e dunhos guantes marelos. Con esta iduntantaria presidía as procesións das aldeas de perto de Compostela, nos anos santos. Servicios que, naturalmente, tamén cobraba en especie.

Florentino Cuevillas e Xesús Ferré Couzelo informáronme, xa hai bon anos, que Manuel Gar-

cia Paz estudara parte da carreira de Filosofía e Letras en Madrid, onde se examinaba por libre. E que nun esame de Grego, ó ver a tradución que lle poñían, botouse a rir. Entón o catedrático púxolle unha tradución realmente difícil. García Paz fixoa. O catedrático, que era un ilustre publicista, soltárendo, díxolle:

—Debe vostede especializarse en Grego

—Non me interesa.

—¿E logo qué lle interesa?

—Pois aínda non o sei.

O catedrático calou un intre e proseguíu:

—¿Leu vosteda os meus libros?

—Lín.

—¿E qué lle parece-on?

—Que os hai mellores.

Cando García Paz opositou a cátedra, levárono detido a Co-

misarfa porque lle disputou un banco do Parque do Retiro madrileño, pra durmir, a un mendigo. Xa catedrático de Latín do Instituto, destinárono a Segovia. Un tribunal de honra escolliu-no da carreira porque no tempo libre iba ós petates a estación, ó decir, traballaba de maiteiro ou natateiro.

Nos días da guerra civil, García Paz e a súa muller dabán clases nunha academia particular de Ourense. E-iban comer a Auxilio Social.

Andando os anos contoume un amigo legués que, en Madrid, na tertulia de galegos do café «Lion d'Or», á que iba o gran poeta Ramón Cabanilles, coñecera a García Paz.

—Era polo Nadal —contaba— que aquel ano viñera moi frío. E apareceu un día pola tertulia do «Lion» un home en alpargatas, vestindo un traxe de vrac, de rajadño, cun embrullo ó lombo atado a punta dun coxate e un neno, agarrado da man. Coidici que era un mendigo. Mais, non era Manuel García Paz que viña preguntar por Alvaro XII. Quadei ubraiado. Entón preguntille:

—¿Agora non escribe?

—Non. O único que me interesa é a fraternidade universal. A verdadeira fraternidade universal.

E dirixíndose ó neno, díxolle:

—Manoliño, cando esta

mañá ollamos un negro na Porta do Sol, ¿qué foi o que cre dixen?

Que le estreitara a mau, respostou o rapaz.

—¿E t'í qué fixeche?

—Pois darlle a mau.

—¿Eso, eso é o que compra facer, estreitalle a mau ós negros! ¿Eso é! ¿Eso é!

Hai anos, nun deses xornais que editaba a emigración galega na Arxentina, lín unha noticia que me chamou a atención. Resulta que nun povo de Andalucía coído que na provincia de Granada, renderíanlle un homenaxe a Manuel García Paz, co gallo da súa xubilación como mestre daquel povo, cos asistencias de autoridades. Según contaba o xornal, García Paz deu as gracias cun discurso dito en galego, do que traquía unha longa referencia. Danda a feita non voltei a ter máis noticias súas.

Manuel García Paz é unha lenda que se va esvaendo pouco a pouco. Deixa que un día se borre de todo. Sería moi interesante saber si seguiu escribindo e que a súa obra chegue ó público. Non estamos tan sobrados de escritores interesantes como pra deixar que a obra de ún deles caia na indiferencia e no esquezo. E tamén a súa vida. Hai escritores cuxa vida é máis interesante que a súa obra escrita. García Paz pode ser ún deles.